

Sygn. akt III CZP 88/20

POSTANOWIENIE

Dnia 9 grudnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Władysław Pawlak

SSN Marta Romańska

w sprawie z powództwa K. B.
przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej B. w W.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 9 grudnia 2021 r.,
na skutek zagadnienia prawnego przedstawionego
przez Sąd Apelacyjny w (...)
postanowieniem z dnia 3 czerwca 2020 r., sygn. akt V ACz (...),

"Czy rozpoznanie zażalenia na posiedzeniu niejawnym w składzie trzech sędziów, przewidzianym w art. 397 § 1 k.p.c., obejmuje także wydanie przez sąd drugiej instancji orzeczenia o odrzuceniu tego środka odwoławczego?"

odmawia podjęcia uchwały.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 19 grudnia 2019 r. oddalił powództwo K.B. przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej „B.” w W. o zapłatę, zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 10 817,00 zł tytułem zwrotu kosztach zastępstwa procesowego i odstąpił od obciążenia powoda opłatą od pozwu, od której został on zwolniony.

W dniu 12 lutego 2020 r. powód wniósł zażalenie na „koszty postępowania sądowego orzeczone w sprawie” a w dniu 25 lutego 2020 r. – apelację zaskarżającą wyrok Sądu Okręgowego w całości, w tym w zakresie kosztów postępowania.

Sąd Apelacyjny w (...), przystępując do rozpoznania zażalenia powoda wskazał, że zawarte w wyroku rozstrzygnięcie o kosztach procesu może zostać zaskarżone w dwojaki sposób: apelacją od tego wyroku lub zażaleniem na zawarte w nim orzeczenie o kosztach, przy czym wniesienie apelacji wyłącza dopuszczalność zażalenia niezależnie od kolejności wniesienia każdego z tych środków odwoławczych. Zażalenie powoda podlega zatem odrzuceniu jako niedopuszczalne na podstawie art. 394 § 1 pkt 6 k.p.c. Powstaje jednak kwestia, czy sąd drugiej instancji orzeka o tym na posiedzeniu niejawnym w składzie trzech sędziów, przewidzianym w art. 397 § 3 k.p.c. Powstającym na tym tle wątpliwościom Sąd Apelacyjny dał wyraz w zagadnieniu prawnym przedstawionym Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia na podstawie art. 390 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 390 § 1 zdanie pierwsze k.p.c., jeżeli przy rozpoznawaniu apelacji powstanie zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości, sąd może przedstawić je do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu, odraczając rozpoznanie sprawy; reguła ta znajduje odpowiednie zastosowanie przy rozpoznawaniu zażalenia (art. 397 § 3 k.p.c.).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, zgodnie z którym podjęcie uchwały rozstrzygającej zagadnienie prawne stanowi - ze względu na jej wiążący charakter (art. 390 § 2 k.p.c.) - wyjątek od zasady samodzielnego rozstrzygania sprawy przez sąd właściwy. Z tego względu zachodzi konieczność ścisłej wykładni przesłanek stosowania art. 390 k.p.c. (zob.m.in. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 1999 r., III CZP 62/98, OSNC 1999, Nr 10, poz. 166 oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 19 listopada 2008 r., III CZP 21/08, nie publ.; z dnia 29 października 2009 r., III CZP 79/09, nie publ. i z dnia 12 stycznia 2010 r., III CZP 106/09, nie publ.). Podkreśla się przy tym, że przedmiotem zagadnienia prawnego może być jedynie

taka poważna wątpliwość prawna, której wyjaśnienie w formie uchwały jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy przez sąd drugiej instancji. Sąd ten powinien zatem szczegółowo wyjaśnić, na czym polegają jego wątpliwości i dlaczego uważa je za poważne; obowiązany jest również wykazać, że wątpliwości te pozostają w związku przyczynowym z rozstrzygnięciem środka odwoławczego. Przytoczone w tym zakresie argumenty podlegają rozważeniu przez Sąd Najwyższy, który w pierwszej kolejności bada, czy spełnione zostały warunki do podjęcia uchwały (por.m.in. uzasadnienia postanowień Sądu Najwyższego: z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, nie publ.; z dnia 30 maja 2003 r., III CZP 30/03, nie publ.; z dnia 14 listopada 2006 r., III CZP 84/06, nie publ.; z dnia 20 listopada 2009 r., III CZP 90/09, nie publ. i z dnia 22 października 2010 r., III CZP 80/10, nie publ.); jeżeli warunki te nie zostają spełnione, Sąd Najwyższy odmawia podjęcia uchwały (zob.m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 18 czerwca 2015 r., III CZP 30/15, nie publ.; z dnia 28 stycznia 2016 r., III CZP 105/15, nie publ. oraz z dnia 5 listopada 2014 r., III CZP 79/14, nie publ.). Instytucja zagadnień prawnych nie może być wykorzystywana do przerzucenia na Sąd Najwyższy decyzji jurysdykcyjnej obciążającej sąd orzekający.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono również, że odmowę podjęcia uchwały rozstrzygającej przedstawione zagadnienie prawne może uzasadniać zmiana stanu prawnego, która nastąpiła po wydaniu przez sąd rozpoznający apelację (zażalenie) stosownego postanowienia. Odnosi się to zarówno do sytuacji, w której zmiana ta miałaby wpływ na sposób rozstrzygnięcia przedstawionego zagadnienia prawnego, jak i samą potrzebę podjęcia w tym przedmiocie uchwały (zob. postanowienia: z dnia 10 maja 2000 r., III CZP 63/08, OSNC 2000, nr 12, poz. 22; z dnia 11 grudnia 2014 r., III CZP 38/14, nie publ.; z dnia 11 grudnia 2014 r., III CZP 54/14, nie publ. oraz z dnia 20 sierpnia 2014 r., III CZP 40/20, nie publ.). W każdym z tych przypadków oceny wykładni nowych regulacji prawnych i oceny ich znaczenia dla rozstrzygnięcia przedstawionego zagadnienia prawnego, które wyłoniło się przy rozpoznawaniu środka odwoławczego, powinien dokonać w pierwszej kolejności sąd przedstawiający to zagadnienie. Sąd Najwyższy nie może narzucić sądowi rozpoznającemu apelację (zażalenie) wykładni przepisów,

co do których sąd ten nie wyraził żadnego stanowiska, a więc które – w istocie – nie były źródłem jego wątpliwości.

Wprawdzie po wydaniu przez Sąd Apelacyjny w dniu 3 czerwca 2020 r. postanowienia o przedstawieniu Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego do rozstrzygnięcia nie nastąpiła zmiana przepisów prawnych, z których wykładnią wiążą się wyrażone w nim wątpliwości (art. 379 § 1, art. 367 § 3 i art. 373 k.p.c.), to jednak ustawą z dnia 28 maja 2021 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021 r., poz. 1090) nadano nowe brzmienie art. 15 zzs¹ ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID – 19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2000 r., poz. 1842 ze zm.). Zgodnie z nowym brzmieniem art. 15 zzs¹ ust. 1 pkt 4 tej ustawy, w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID – 19 oraz w ciągu roku od odwołania ostatniego z nich, w sprawach rozpoznawanych według przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, w pierwszej i drugiej instancji sąd rozpoznaje sprawy w składzie jednego sędziego; prezes sądu może zarządzić rozpoznanie sprawy w składzie trzech sędziów, jeżeli uzna to za wskazane ze względu na szczególną zawłość lub precedensowy charakter sprawy. Unormowanie to obowiązuje od dnia 3 lipca 2021 r. Stosownie do art. 6 ust. 1 i 2 ustawy nowelizującej, przepisy ustawy zmienianej w art. 4 stosuje się również do postępowań prowadzonych na podstawie Kodeksu postępowania cywilnego, wszczętych i nie zakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, przy czym w sprawach, w których przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 28 maja 2021 r. sąd rozpoznawał w składzie innym niż jednego sędziego, w dalszym ciągu prowadzone są przez tego sędziego, któremu sprawa została przydzielona jako referentowi, do zakończenia sprawy w danej instancji.

Przytoczone unormowania, stanowiące regulację szczególną, nie były – przyczyn obiektywnych - przedmiotem rozważań Sądu Apelacyjnego. Zachodzi jednak konieczność dokonania ich wykładni w celu stwierdzenia, czy mają one zastosowanie do postępowania zażaleniowego, na kanwie którego powstało

przedstawione zagadnienie prawne. Pozytywna odpowiedź na tak postawione pytanie usuwałaby wątpliwości wyrażone w przedstawionym zagadnieniu prawnym.

Z tych względów Sąd Najwyższy, wobec niespełnienia przesłanek przewidzianych w art. 390 § 1 k.p.c., orzekł, jak w sentencji.